OpenOffice.org – deel 1

Office, maar dan gratis

Microsoft Office is het ideale softwarepakket voor tekstverwerking, gegevensverwerking, e-mail, enzovoort. Maar Office kost officieel meer dan € 400. OpenOffice.org is een goed alternatief – volledig gratis en bijna even compleet. In het eerste deel van deze driedelige cursus laten we je zien hoe je OpenOffice.org installeert, wat het te bieden heeft en hoe je overstapt van Microsoft Office. FREDERICK GORDTS

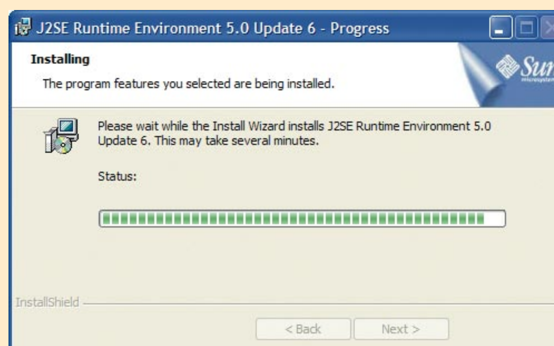
Microsoft Office: bijna iedereen heeft het op zijn of haar pc staan, maar slechts weinigen hebben het echt op een legale manier bemachtigd. Bovendien gebruikt de gemiddelde thuisgebruiker misschien maar 10 tot 50% van de mogelijkheden van Microsoft Office; de rest heeft hij gewoon niet nodig. OpenOffice.org is een alternatieve Office-suite die Sun (bekend van Java) eind jaren negentig opkocht van een Duits bedrijf. Het ontwikkelde de suite verder als Star Office. Sun besloot echter om ook een 'gratis' versie vrij te geven, OpenOffice, die gebaseerd is op open-source software, zodat ook andere programmeurs verder konden werken aan de suite. Star Office is betalend (zo'n € 60), maar OpenOffice.org is volledig gratis, en bestaat ook in het Nederlands. Dat pakket nemen we de komende drie nummers onder de loep. In deze eerste aflevering overlopen we de verschillende onderdelen van het programma, sommen we de voor- en nadelen op ten opzichte van Microsoft Office en geven we ook een waardeoordeel mee. Op die manier kan je voor jezelf uitmaken of het programma ook iets is voor jou.

WAT HEB JE NODIG?

OpenOffice.org kan je installeren op de meeste computers. Heb je Windows, dan werkt OpenOffice.org al vanaf versie 98. Verder heb je 128 MB werkgeheugen nodig en zo'n 200 MB vrije ruimte op je harde schijf, een stuk minder dan bij Office 2003. Er zijn trouwens ook (gratis) versies van OpenOffice.org voor Solaris, Linux en Mac OS. Ben je dus een Mac- of Linux-gebruiker, dan kan je deze cursus ook volgen – enkel de installatieprocedure verschilt lichtjes. Voor Mac of Linux moet je de installatiebestanden zelf downloaden op de site van OpenOffice http://nl.openoffice.org. OpenOffice heeft ook Java nodig, maar dat wordt samen met het programma geïnstalleerd.

OPENOFFICE.ORG INSTALLEREN

Je kan OpenOffice.org gewoon naast Microsoft Office installeren. We raden je trouwens aan om Microsoft Office niet meteen van je systeem te verwijderen. Zo kan je je ervan vergewissen dat OpenOffice.org wel degelijk aan je noden voldoet. OpenOffice.org versie 2.0.2 vind je op de cd bij dit nummer. Start de installatie – het is mogelijk dat je een beveiligingswaarschuwing krijgt van Windows; klik hier gewoon op **Uitvoeren**. Je krijgt nu het venstertje Installatievoorbereiding te zien. Klik op **Volgende**, geef een map in waar de bestanden uitgepakt moeten worden en klik op **Uitpakken**. Na enkele seconden start de Installation wizard. Klik op **Volgende**, **Ik accepteer**, viermaal op **Volgende** en op **Installeren**. Eerst wordt Java (JRE) geïnstalleerd en daarna OpenOffice.org zelf. Als de installatie klaar is, klik je op **Voltooien**.

Eerst wordt Java geïnstalleerd, en daarna OpenOffice.org.

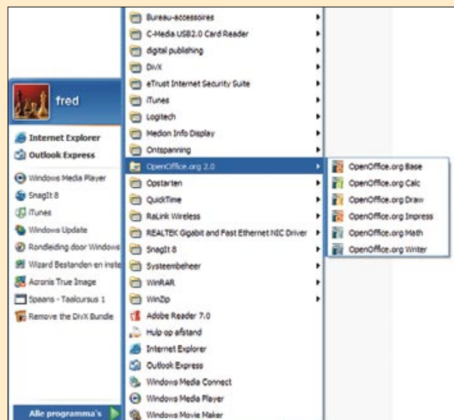
Geef aan of je bepaalde bestandstypen wil associëren met OpenOffice.

Tip: De installatie vraagt je ook of je bestanden al wil associëren met OpenOffice. Dan zal een .doc-bestand voortaan meteen door OpenOffice.org geopend worden. We raden je aan dit voorlopig niet te doen, tenzij je geen Microsoft Office hebt natuurlijk.

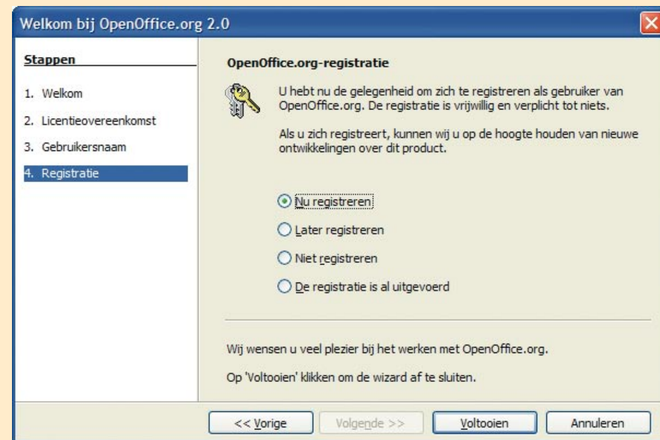
OPENOFFICE.ORG VOOR HET EERST GEBRUIKEN

OpenOffice bevat zes programma's, die je terugvindt onder **Start**, **Alle programma's**, **OpenOffice.org**. Een overzichtje:

- **Base**: een programma voor databasetoegang, zoals Access
- **Calc**: een rekenblad (spreadsheet), zoals Excel
- **Draw**: een vectorieel tekenpakket, zoals CorelDraw
- **Impress**: een presentatiepakket, te vergelijken met PowerPoint
- **Math**: een formule-editor om makkelijk wiskundige formules te maken
- **Writer**: een tekstverwerker, zoals Word

Programma's opstarten doe je via het startmenu.

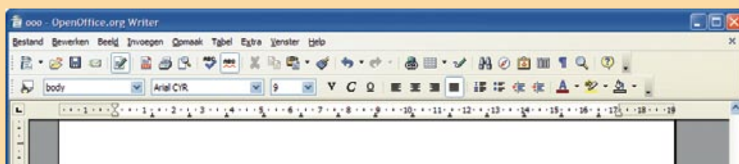

OpenOffice.org hoef je niet te registreren.

We raden je aan om eerst Writer op te starten. De wizard Welkom bij OpenOffice.org springt tevoorschijn. Klik op **Volgende**, **Omlaag scrollen**, **Accepteren** en vul je voor- en achternaam in. In de vierde stap kan je OpenOffice.org ook meteen registreren. Dit is gratis, maar niet verplicht. Zonder registratie kan je evenveel als met registratie. Kies bijvoorbeeld **Niet registreren** en klik op **Voltooien**. Als het goed is, start Writer nu op met een blanco pagina.

TEKSTVERWERKING MET WRITER

Heb je een aantal Word-documenten op je computer staan, dan raden we je aan ze te openen met OpenOffice.org Writer, via het menu **Bestand**, **Openen**. Zo'n document is ideaal om met Writer te starten. Maar je kan natuurlijk ook een nieuw document aanmaken en je fantasie de vrije loop laten.

De Writer-werkbalk van OpenOffice.org.

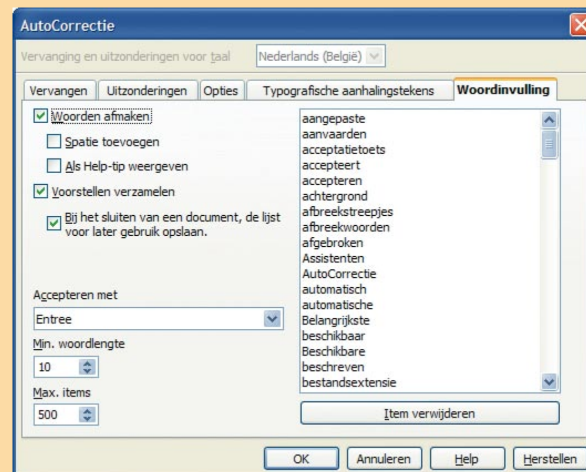
1. De Writer-werkbalk

De werkbalk van Writer lijkt als twee druppels water op die van Word. Je kan een nieuw document aanmaken, een bestaand document openen of opslaan, een document e-mailen, enzovoort. Leuk is het zesde icoontje: direct exporteren als pdf. Je kan dus met Writer het hele Word-document meteen bewaren als pdf-bestand. Handig om te mailen, en je hebt geen extra software nodig. De andere knoppen op de werkbalk vind je ook terug in Word. Je kan er bijvoorbeeld acties mee ongedaan maken, een link leggen naar een url, een tabel invoegen, een woord zoeken of vervangen en ook de objectbalk laden om tekeningen te maken. Iets speciaals is de Navigator (het icoontje met een kompas). Start je die op, dan zie je in één oogopslag hoeveel koppen, tabellen, afbeeldingen, hyperlinks, ... er in het document aanwezig zijn. Je kan zelfs makkelijk tussen deze elementen navigeren door op de pijltjesknoppen te klikken.

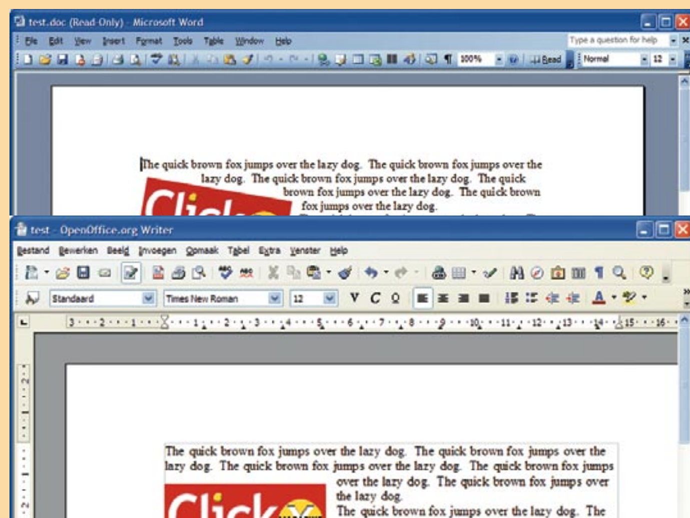
2. Tekst bewerken

Onder de werkbalk vind je de balk om tekst te bewerken. Net als in Word kan je hier een lettertype kiezen, de grootte bepalen, enzovoort. Je kan ook opsommingtekens gebruiken, zaken nummeren en de insprong bepalen. Verder is het mogelijk de tekst een kleurtje te geven – allemaal precies zoals in Word dus.

Writer bevat nog een tiental andere werkbalken; zie **Beeld**, **Werkbalken**. Elke werkbalk wordt automatisch geopend als je een bepaalde functie gebruikt. Als je even met Writer hebt gewerkt, dan heb je waarschijnlijk gemerkt dat het programma automatisch veel gebruikte woorden aanvult. Dit heet woordinvulling. Druk gewoon op **Enter** om het voorgestelde woord te aanvaarden. Soms kan dit echter nogal storend werken. Via **Extra**, **Autocorrectie**, tab **Woordinvulling** kan je deze functie afzetten. Vink gewoon **Woorden afmaken** uit.

Woordinvulling (aanvulling) activeren.

Sommige bestanden zien er niet helemaal hetzelfde uit!

3. Verschillen met Word

Hoewel Writer 2.0 een stuk vlotter werkt dan de vorige versie, zijn er toch enkele verschillen met Word, zowel in positieve als negatieve zin. Positief is de gratis spellingcontrole: je kan zonder problemen andere talen downloaden – helemaal gratis. En ook het exporteren naar pdf en tientallen andere formaten (zie kader) is een groot pluspunt. Alleen als je soms met ingewikkelde Word-documenten werkt, durft Writer de bal wel eens misslaan. Kijk maar eens naar de figuren hiernaast. Writer ondersteunt blijkbaar geen in Word geroteerde afbeeldingen. Maar voor de rest blijft het document perfect leesbaar.

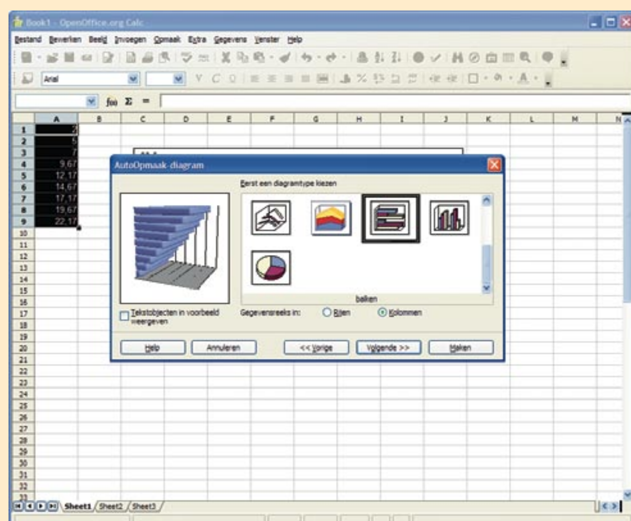
CONCLUSIE

- ▲ Veel ondersteunde formaten
- ▲ Goede spellingcheckers
- ▲ Exporteren naar pdf
- ▼ Complexe documenten worden soms niet helemaal herkend

9/10

REKENBLADEN IN CALC

Naast Writer bevat OpenOffice.org ook het programma Calc – de Excel van OOo, zeg maar. Calc gebruik je net als Excel: om tabellen, grafieken en statistieken te maken. Kan je met Excel werken, dan kan je ook probleemloos met Calc aan de slag. Voor de beginnende gebruiker bekijken we alvast de belangrijkste mogelijkheden.

Calc bevat zelfs 3D-diagrammen.

1. De Calc-werkbalk

OpenOffice.org is een gestroomlijnde suite, en dat merk je aan de werkbalken: de eerste werkbalk is bijna identiek in alle programma's. In vergelijking met Writer vind je hier de knop **Diagram invoegen**, om een grafiek te maken, maar dat is dan ook het enige verschil. En net als bij Writer kan je elk Calc-bestand onmiddellijk exporteren als pdf. Handig!

2. Cellen bewerken

Met de tweede werkbalk kan je makkelijk één of meerdere cellen bewerken. Je kan hier het lettertype kiezen, maar ook de formattering van een cel wijzigen (bijvoorbeeld valuta voor cellen met bedragen). Je kan ook de getalnotatie aanpassen (twee decimalen bijvoorbeeld), en het uitzicht van bepaalde cellen bewerken door de randen aan te passen.

3. Verschillen met Excel

Calc vertoont nog minder verschillen met Excel dan het geval is bij Word en Writer. Zelfs de diagrammen-wizard lijkt als twee druppels water op die van Excel. Zijn er dan geen verschillen? Uit onze tests blijkt dat het aanmaken van macro's in Calc uitstekend werkt, misschien zelfs beter dan in Excel. Alleen jammer dat Calc zo weinig sjablonen bevat. En bij tests blijkt Calc problemen te hebben met het importeren van ingewikkelde Excel-bestanden. De grafieken zijn dan niet meer te zien. Meestal volstaat het wel om gewoon de grafiekenwizard opnieuw te doorlopen.

CONCLUSIE

- ▲ Veel ondersteunde formaten
- ▲ Exporteren naar pdf
- ▼ Ingewikkelde grafieken worden soms niet geladen

9/10

ONDERSTEUNDE FORMATEN

OpenOffice.org ondersteunt een groot aantal formaten:

- **Writer**: OpenDocument (het formaat van OpenOffice.org zelf), OpenOffice 1.0, zowat alle Word-formaten (6.0, 95, 97, XP en 2003), rich text (rtf), html en xml
- **Calc**: OpenDocument (het formaat van OpenOffice.org zelf), OpenOffice 1.0, zowat alle Excel-formaten (6.0, 95, 97, XP en 2003), html en xml
- **Impress**: OpenDocument (het formaat van OpenOffice.org zelf), OpenOffice 1.0, zowat alle PowerPoint-formaten (97, XP en 2003)
- **Base**: OpenDocument
- **Draw**: zowat alle formaten voor plaatjes (jpeg, gif, bmp, tiff, emf, psd, ...)

TEKENEN MET DRAW

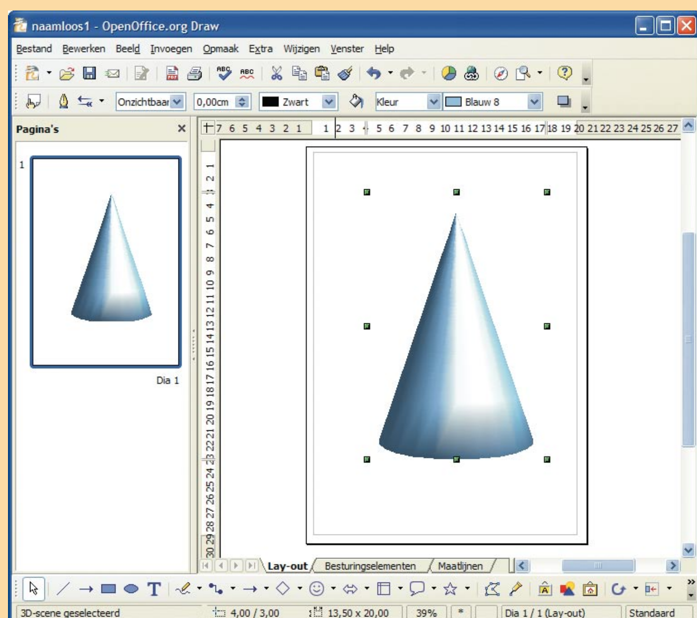
Het tekenpakket Draw heeft eigenlijk geen equivalent in Microsoft Office. Je kan het eventueel vergelijken met CorelDraw, Paint Shop Pro en in sommige opzichten zelfs met Microsoft Visio en Publisher. Draw gebruikt een aantal zaken van Impress (of andersom). Met Draw kan je vectorafbeeldingen maken, zoals veelhoeken en ellipsen. Omdat zo'n bestand enkel de coördinaten van de objecten opslaat, zijn vectortekeningen heel compact en kan je ze bijna oneindig vergroten of verkleinen, zonder kwaliteitsverlies. Op dezelfde manier kan je 3D-objecten maken (cilinders, kubussen enzovoort), inclusief lichtbron.

Ben je niet zo'n artistiek type, dan is Draw gewoon ideaal om afbeeldingen in heel wat formaten te openen, zoals gif, jpeg, Photoshop, png, tiff, emf en bmp. Je kan met Draw zelfs Flash-versies van bepaalde bestanden maken.

CONCLUSIE

- Gebruiksvriendelijk programma
- Tientallen ondersteunde formaten

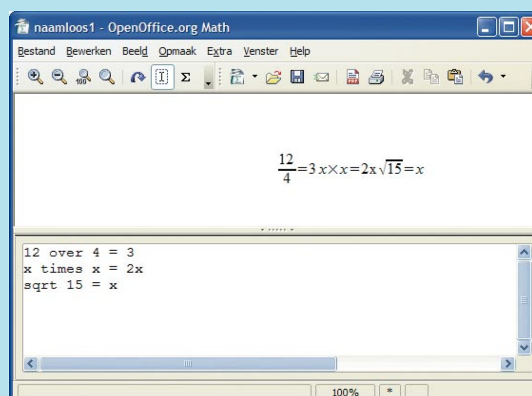
8/10

Met Draw maak je heel eenvoudig 3D-objecten.

WAT IS MATH?

Hoewel Math een apart programma is in OpenOffice.org 2.0, kan je er eigenlijk weinig mee doen zonder Writer of Calc. Math gebruik je om ingewikkelde wiskundige formules te maken (bijvoorbeeld met breuken). Als je wiskundeleraar (of student) bent, dan is dit iets voor jou. Zo'n functie zit trouwens ook ingebouwd in Word, onder **Invoegen, Object, Microsoft Vergelijkingseditor 3.0.**

Wiskundige formules ingeven met Math.

EN DE SPELLINGCONTROLE?

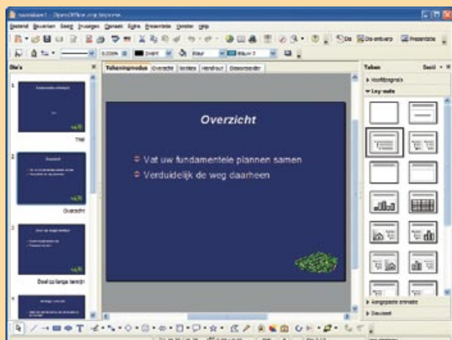
Net als Office heeft ook OpenOffice.org een spellingcontrole aan boord. Werkt die niet, dan moet je die nog apart downloaden. Klik daarvoor op **Bestand, Assistenten, Nieuwe woordenlijsten installeren.** Een nieuw document wordt geopend met een lijst van talen. Ga naar **Nederlands** en klik erop. Klik vervolgens op de knop **DicOOo starten** en op **Doorgaan.** Omdat de lijst van talen voortdurend wisselt, moet je eerst die lijst ophalen. Klik daarvoor op **Lijst ophalen.** Kies **Dutch (Netherlands)** en klik op **Doorgaan.** Er is nog een tweede lijst, de **afbreekwoorden.** Met dit bestand weet Writer precies welke woorden waar gesplitst mogen worden (bijvoorbeeld op het einde van een regel). Klik opnieuw op **Lijst Ophalen** en kies **Dutch (Netherlands).** De derde lijst is de **Synoniemenwoordenlijst.** Erg handig... maar helaas bestaat hij (nog) niet voor het Nederlands. Klik dus gewoon tweemaal op **Doorgaan** en op **Voltooid.** Sluit alle OpenOffice.org-toepassingen af, inclusief de Snelstarter in het systeemvak. Tip: zelfs al werkt de spellingcontrole, dan nog raden we je aan om de lijsten regelmatig bij te werken!

Een (extra) woordenboek installeren.

PRESENTATIES MAKEN MET IMPRESS

Als je soms presentaties maakt voor je werk of een vereniging, dan ken je PowerPoint wel. Het OpenOffice.org-alternatief is Impress, een uitstekend programma voor allerhande presentaties. Het wordt een beetje saai, maar ook Impress lijkt heel sterk op PowerPoint. Je kan opnieuw exporteren naar pdf, maar daarmee is de kous ongeveer af. Net als bij Calc zijn er maar heel weinig sjablonen meegeleverd met Impress: het zijn er welgeteld twee (Aanbevolen strategie en Introductie van een nieuw product), die er bovendien maar erg povertjes uitzien. Je maakt dus best zelf een sjabloon. Hoe je dat doet, leer je in deel drie van deze cursus. PowerPoint bevat ook heel wat meer effecten om tussen dia's te wisselen. Impress doet het met zo'n vijftien effecten zeker niet slecht, maar je kan ze net iets minder makkelijk instellen. PowerPoint-bestanden openden we probleemloos in Impress.

De Impress-sjablonen zijn niet erg vernieuwend.

CONCLUSIE

- ▲ Gebruiksvriendelijk
- ▲ Bijna alle mogelijkheden in vergelijking met PowerPoint
- ▼ Héél weinig sjablonen

8/10

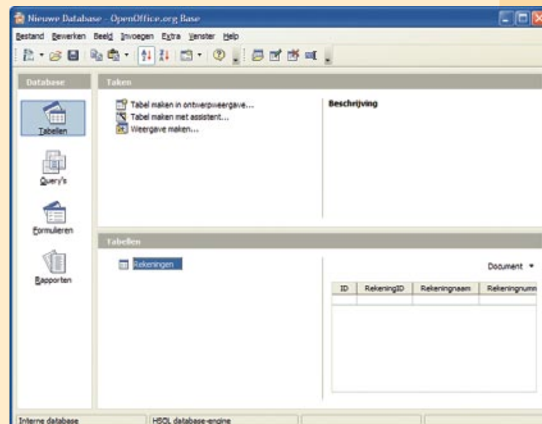
ACCESS WORDT BASE

Enkel in bepaalde versies van Microsoft Office wordt Access meegeleverd. Access is een databank die je bijvoorbeeld kan gebruiken om je cd- of dvd-collectie in op te slaan. Base is nieuw en was niet beschikbaar in versie 1 van OpenOffice.org. Base is erg gebruiksvriendelijk en je kan zowel met wizards, ontwerpweergave als SQL-statements werken. Verder kan je ook formulieren en rapporten maken. Maar in tegenstelling tot andere OpenOffice.org-programma's kan je geen Access-bestanden openen, en opslaan kan enkel in het OpenOffice-formaat. Het is wel mogelijk om Access-bestanden te importeren in een bestaande (of nieuwe) Base-databank, Wil je wat experimenteren met databanken en heb je geen MS Office-versie met Access, dan is Base het geknipte programma.

CONCLUSIE

- ▲ Gebruiksvriendelijke interface
- ▲ Wizards en ontwerpweergave
- ▼ Je kan niet zomaar Access-bestanden openen
- ▼ Opslaan niet mogelijk in Access-formaat

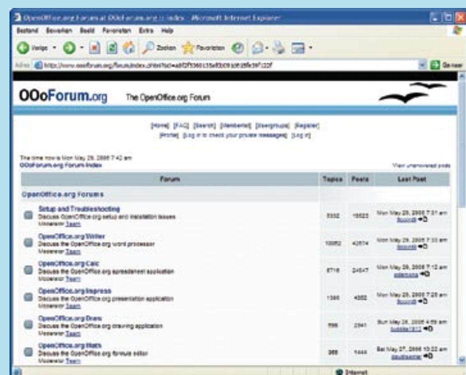
8/10

Een databank maken in Base kan met een wizard of in ontwerpweergave.

VRAGEN, PROBLEMEN?

Heb je vragen over OpenOffice.org, of werkt iets niet zoals het hoort? Raadpleeg dan eerst het helpmenu. Helpt dat ook niet, dan kan je op internet zeker raad en hulp vinden. Omdat OpenOffice.org een open-source programma is, is het zelfs mogelijk dat je je vraag rechtstreeks aan een ontwikkelaar kan stellen. Probeer dat maar eens met Microsoft! Hulp in het Nederlands vind je op http://nl.openoffice.org/about-mailinglist.html. Klik op **Bladeren** om een mailinglist te doorbladeren. Er is ook heel wat documentatie in het Nederlands te vinden, op http://nl.openoffice.org/about-documentation.html. Nog steeds geen oplossing? Raadpleeg dan de Engelstalige support-site op http://support.openoffice.org/index.html. Vooral het OpenOffice.org-forum www.oooforum.org lijkt erg actief te zijn: bij ons bezoek waren er niet minder dan 40.000 berichten enkel en alleen over Writer!

Vragen – en antwoorden – in overvloed op het OpenOffice.org-forum.

CONCLUSIE

Met OpenOffice.org haal je een heuse Office-suite in huis. Het heeft (bijna) hetzelfde te bieden als Microsoft Office, en zelfs nog een paar extraatjes. De mogelijkheid om zowat alle bestanden rechtstreeks naar pdf te exporteren, is mooi meegenomen. Ook de extra programma's Base en Draw zijn goed. En... het is allemaal gratis! Enig minpunt: OpenOffice.org bevat geen e-mailprogramma zoals Outlook. In deel twee en drie van deze cursus gaan we wat dieper in op de individuele programma's. Succes ermee! ♦